

Ljudska šola v Ljubljani po posredovanju šolskega vodstva in učiteljskega zbora 77.500 K; vodstvo III. mestne deške ljudske šole v Ljubljani, 100 K; skupaj 81.300 K.

Danes izkazanih 81.300 K
V zadnji štev. izkazanih 31.400 "
Skupaj 112.700 K

SREDNJE ŠOLE.

Ivan Hutter, c. kr. profesor v Celovcu, 10.000 K; učno osebje c. kr. učiteljskega zbora v Ljubljani, 14.14 K; konzistorialni svetnik profesor dr. Fr. Perné v Ljubljani, 10 K; skupaj 10.024.14 K.

Doslej izkazanih 56.348.34 K
Danes izkazanih 10.024.14 "
Skupaj 66.372.48 K

DENARNI USPEH SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v „Učit. Tovarišu“:

Za „Rdeči križ“ itd. K 277.262.20
III. vojno posojilo 278.848.69
IV. vojno posojilo 2.761.038—
V. vojno posojilo 10.284.707—
VI. vojno posojilo 112.700—
Srednje šole 66.372.48
Končna vsota K 13.780.928.37

Slovenska gimnazija v Trstu in še kaj.

Trst, 29. junija 1917.

V četrtek, dne 28. junija t.l., me je sprejel gospod namestnik, ekscelenc baron Fries-Skene, da se mu predstavim kot učitelj, ki so me post tot discrimina rerum v službovanje pridelili c. kr. pripravnic s srednjih šol v Trstu.

Ne obehal bi tega akta vljudnosti in formalnosti na veliki zvon, ako bi se ne bil med nama razpredel razgovor, ki utegne zanimati tudi širšo slovensko javnost. Po udarjam takoj, da prijavljam jedro tega razgovora z izrečnim dovoljenjem gospoda namestnika, ki mi ga je dal na moje izrečno vprašanje, ker mu je mnogo do tega, da javnost zve, kake namene ima z našo kulturo vobče in z našim šolstvom posebe ter kake nazore goji o našem ljudstvu, bivajočem po ozemlju njegovega delokroga.

Stvari, ki so osebnega značaja ali pa ki ne sodijo pod zaglavje kulturnih vprašanj, ne omenjam. Ni mi bilo težko spoznati, da je gospod tržaški namestnik o vsem tem, o čemer sva govorila, dobro informiran in da presoja stvari in položaj popolnoma objektivno. Zunanji vplivi so napravili nanj le toliko vtiska, kolikor ga je treba tako visokemu in odličnemu političnemu uradniku, da je njegovo uradno poslovanje tem pravičnejše — ob luči resnice in pravice!

Meni, kranjskemu izgnancu, je dobro delo, da mi je gospod namestnik zaklical ob sprejemu iskreno dobrodošlico ter me pozdravil kot delavca in sodelavca na kulturnem polju. Komur sta doslej rezala v lice mraz in odvratnost sličnih kranjskih (tudi idrijskih!) sprejemov, ta posebno občuti blagodejnost take temeljite izpremembe!

— Vse prizadevanje gospoda tržaškega namestnika stremi sedaj za tem, da dobi Trst slovensko gimnazijo. Posrečilo se mu je dunajske kroge — prejšnji dan se je vrnil z Dunaja — prepričati o nje potrebi in upravičenosti, in danes lahko reče, da je Trstu slovenska gimnazija zagotovljena! Enostavno se to zgodi na

ta način, da goriške zaposlovalne tečaje, ki sedaj delujejo v Trstu, izpremene v tržaški samostojni srednješolski zavod, goriška slovenska gimnazija pa začne s svojim delom zopet takrat, ko razmere v Gorici to dovolijo. Tako imamo zagotovljena dva slovenska srednješolska zavoda: eno srednjo šolo v Trstu, drugo v Gorici. Poklicanim faktorjem doma in na Dunaju je sedaj dana ugodna prilika, da se pridružijo namestnikovemu delu — pa lahko že jeseni otvrimo v Trstu slovensko gimnazijo!

— Očitane, kakor da bi tržaški namestnik delal na ponemčevanje našega šolstva (zlasti v Istri), po njegovem zatrdilu ne odgovarja resnici. Če se uči šolska mladina nemščine, ni s tem rečeno, da se mora odtujiti svojemu narodu. Tega namena ni imel namestnik nikoli. Poročilo nadzornikovo o inšpekciji nemškega pouka v Istri se glasi najugodnejše, kar samo dokazuje, kako visoko inteligentna in nadarjena je naša jugoslovanska mladina, ki se priuči z lahkoto tudi tujemu jeziku, ne da bi ob tem kaj trpel pouk v materinščini in da bi se zaradi tega odtrgala od svojega naroda. Ako namestnika kdo prepriča, da zaradi pouka v nemščini količkaj trpi narodna zavednost, je takoj pripravljen odrediti, da prekinejo s tem poukom. Sicer je pa v Istri še druga oblast, ki forsira pouk v nemščini.

Namestnik ima večkrat priliko občevati s pripadniki našega jugoslovanskega naroda. In skoro nikoli ne pride v dotiko z našim možem, ki bi ne bil več več jezikom. To je dokaz izrednih duševnih zmožnosti našega naroda, kar ga dviga nad sodeželane druge narodnosti in kar ga napravi posebno simpatičnega.

— Namestnikova skrb se obrača v prvi vrsti za smotrom, da dvigne Istro iz sedanjega bednega položaja. Znane so mu razmere med Hanaki na Moravi — tam je doma njegova soproga. Lahko in plodonosno je tam kmetovanje, ker je ljudstvo splošno in strokovno temeljito izobraženo. Ni skoro panoge zemljedelstva, da bi je kmetovalec ne gojil z uporabo stroja. Drugače je v Istri. Njej je treba vse naše pažnje in skrbi, da ustvarimo pogoje napredku, razvoju, bodočnosti! Treba je predvsem blagodejnega delovanja šole, da se razmahnejo duševne sile, ki jih naj narod izrablja v svojo in svoje domovine korist. Pri tem prizadevanju računa na krepko in uspešno podporo učiteljstva. Gospod namestnik mi je pokazal obsežni načrt o ustanovitvi novih slovenskih, oziroma hrvatskih šol v Istri, ki čaka izvedbe v bližnji bodočnosti.

— Namestnik visoko in po zaslugi cenidelo našega simpatičnega učiteljstva v Primorju, ki v šoli in zunaj nje tako požrtvovalno deluje za blaginjo naroda. Da namestništvo pospeši in podpre to delovanje, zato izda posebna slovenska ljudskošolska berila za Primorsko. Iz njih se odraža značaj prirode in ljudstva teh krajev, v njih bodi ognjišče ljubezni do domovine! Čimbolj jo spoznava posameznik, tembolj deloljubna in tvoreča bo njegova ljubezen do nje! — Pazno je gospod namestnik poslušal moje poročilo, da so dodatki k sedaj uvedenim berilom gotovi in zrelki za tisk ter že v rokah gospoda dež. šolskega nadzornika Matejčiča. Hvala delu tržaškega slovenskega učiteljstva, ki je to nalogo tako naglo in dobro rešilo! Odsek, ki mu je sestava novih beril poverjena, je že sestavil zanje načrte, si razdelil referate in se loti dela takoj že v počitnicah. Dodatki pridejo v rabo že s prihodnjim šolskim letom, tekmo šolskega leta 1917—1918 pa izide vsaj ena knjiga, če ne dve. Gradili bomo po vsestransko preudarnih

načrtih do dosegljive popolnosti. Gospod namestnik se je zanimal tudi za posameznosti teh načrtov. Mogel sem mu dati točna pojasnila, kar je zasluga tovarišev, ki so tako precizno začrtali osnove. (Z enakim interesom spremlja to delo tudi gospod dvorni svetnik baron Glanz.)

— Na vprašanje, kako se počutim na novem svojem službenem mestu, sem se mogel le pohvalno izraziti. Videl sem že mnogo šol križem sveta, a malo tako vzorno urejenih, kakor je ta, ki sedaj na njej počujem. Duh skupnosti in trudoljubne delavnosti veje na njej, kar je pač tudi pripisovati delo učiteljskega zbora pospešujoči naklonjenosti šolske oblasti. Danes po šolskem sklepu so prinesli lanski učenci ravnateljju pokazat svoja izpričevala. Bilo jih je pet, ki obiskujejo nemško realko. Vseh teh pet dijakov je z odliko dovršilo prvi razred nemškega zavoda. Prekosili so naši Slovenci svoje nemške tovariše, kakor sploh dajejo Slovenci najboljši material tržaškim srednjim šolam. Z zadovoljstvom je vzel gospod namestnik to moje opombo v vednost, rekoč, da je to dejstvo nov dokaz, koliko krepke duševne sile leži v slovenski mladini.

— Vsako pošteno prepričanje moramo spoštovati, vrednost vsakega značaja ceniti. Ne smemo zbuditi strasti sovraštva in zatiranja, temveč se moramo zavedati resnice, da nam je odkazano živeti drug poleg drugega — narodu poleg naroda. Čim manjši in slabši smo, tem bolj moramo služiti svojemu narodu. Slovenski učitelji hočemo dati svojemu ljudstvu temelje življenja. A naše oblasti naj nam dajo pogoje, da se narod krepi v moralnem in materialnem oziru, kakor mu to dopuščajo njegove zmožnosti, potem bo že sam razvil uspešno tekmovanje na kulturnem polju z ostalimi kulturnimi narodi, kar ne bo nikomur na škodo, ampak kar bo skupnosti v korist. Korakajmo drug poleg drugega naprej in navzgor! Temu osnovnemu načelu našega delovanja je gospod namestnik radostno pritril.

— Namestnik pozdravlja z veselo odkritosrčnostjo vsako pomoč in vsakega delavca na polju šolstva in prosvete. Vsak bodi prepričan, da ima v njem vnetega podpornika in pospeševalca. „Kadarkoli česa potrebujete, pridite k meni; moja vrata so vam vedno odprta! Povejte to tudi svojim tovarišem!“

— Poslovil sem se z besedami: „Dovelite ekscelenc, da dam izraza svojemu veselju nad tako odkritim občevanjem, ki ga doslej nisem bil vajen! Slovensko učiteljstvo bo tudi poslednjem zvesto izpolnjevalo svojo nalogo, to pa tem rajše in uspešnejše, ker ima v Vaši ekscelenci tako krepko in naše kulturno prizadovanje razumevajočo oporo! Priporočam se Vaši naklonjenosti!“

Nisem li rekel in obljubil nepooblaščen preveč? V svoji učiteljski rodovini se dobro poznamo, zato sem prepričan, da ni šla niti beseda niti obljuba preko mej dopustnosti in možnosti. Delali smo v neprijetno težjih in odurnejših razmerah, delamo sedaj, ko so viharji in mirnemu ter nemotnemu delu tako neprijazni časi, pa hočemo toliko vztrajnejše delati posled, ko se razmere in časi izpremene v naše dobro! Zato sem bil spotoma domov grede dobre volje, in kar sami ob sebi so se mi oglašali Stritarjevi verzi:

Beseda dana sveta naj ti bo!
Ne oprosti ga več nobena moč,
Kedor se je enkrat zavezal sam!

E. Gangl.

Politika in šola.

Zagreb, 10. julija 1917.

Nova ogrska vlada je že sedaj očitno dokazala, da ne bo proti nemadžarskim narodom nič pravičnejša, nego so bile vse dosedanje vlade. Vse izjave članov novega ministrstva izpričujejo, da hočejo le ohraniti in ojačiti madžarsko nadvlado. To dokazujejo tudi in zlasti načrti za volilno reformo, ki ne kažejo nič drugega, nego da bo volilna reforma zgrajena na temelju krivičnosti nasproti nemadžarskim narodom. Ob volilni reformi gre pač predvsem za volilno pravico v kmetiških občinah. In sicer naj dobe po načrtu volilno pravico na kmetih le tisti, ki so dovršili šest razredov ljudske šole. Ta temeljna določba vsebuje vso krivico proti nemadžarskim narodom. Ljudskih šol s šestimi razredi je sploh prav malo in še te so samo v madžarskih krajih. V slovaških, romunskih in sploh nemadžarskih krajih so kvečjemu štirirazredne ljudske šole, največ pa so le dvorazrednice. Iz tega je razvidno, da ima tudi ob tej volilni reformi šola na Ogrskem služiti le — madžarstvu!

Za sekcjskega načelnika oddelka za nauk in bogocastje je v novi hrvatski vladi imenovan Milan Rojc, član hrvatsko-srbske koalicije. Nanovo je ustanovljen oddelek za javno dobrodelnost in socialno pomoč, ki mu načeljuje dvorni svetnik dr. Šilović. Milan Rojc je v hrvatskem šolskem svetu dobro znana in čislana osebnost. Dr. Šiloviću pa se odpira široko polje dobrotvornega in nujno potrebnega delovanja. Naj opravičata oba nova moža svoje važne posle na blagor lepe naše domovine!

Še nekaj o naših društvih.

Nič ni bilo napačno, da je spregovoril v 12. št. „Učiteljskega Tovariša“ tovariš Pavel Fleré besedo o naših društvih in razmerah, ki vladajo v njih v tej žalostni dobi, brezdruštveni dobi, kakor jo imenuje pisatelj dotičnega članka.

Nahajajo se pa v Fleretovih izvajanjih nekatere trditve, ki ne odgovarjajo dejstvom in jih moram zavrniti. Na drugi strani je pa tovariš Fleré o nekaterih zadevah napak poučen, ali pa ni dovolj pazljivo sledil društvenim dogodkom v vojnih letih.

Da pa ne bo kdo mislil, da hočem v sledečih vrsticah iz samoljubja zagovarjati društvene odbore in one, ki stoje na čelu naše centralne organizacije, ali opravičevati njih delavnost ali nedelavnost, moram takoj izjaviti, da sem sicer velik prijatelj in po svojih skromnih močeh pospeševalec učiteljske organizacije, posebno mi je pri srcu naša centralna organizacija, ki sem ji član skoraj od nje početka, odkar sem učitelj, in sem se udeležil razen dveh vseh njenih glavnih skupščin, vendar nisem član nobene društvenega odbora in v nikakoršni zvezi z upravnim odborom ali vodstvom Zaveze. Pač pa marljivo zasledujem delovanje naše Zaveze in okrajnih učiteljskih društev. To se mi je zdelo potrebno omeniti, da ne bo kdo napak sodil mojih besed.

Ko je zavladal pred tremi leti vojni vihar, je v resnici prenehalo delovanje v naših društvih. Važna stanovska in pedagoška vprašanja, s katerimi so se pečala posamezna društva, a še ne dospela do sklepa in smotra, so se odložila na poznejši čas, na čas po vojski. Več društev je odložilo pero, potisnilo društvene knjige v omaro, niti članov ni imelo več v evidenc,

To in ono izza preteklih dni.

XV.

Štiri okrajne šolske nadzornike sem imel doslej za svojega službovanja. Marsikaj sem doživel in prebil pod tem „nadzorništvom“ ter vtegnem o tem še kdaj katero reči. — Danes hočem fiksirati le nekaj, kar se mi je prigodilo ob prvi okrajni učiteljski konferenci v deželi, kjer službujem zdaj.

Bilo je po letu 1886. Dan uradne konference. Nabito polna soba. Vzduh v tem zborovališču — konferenca se je vršila ob „pasjih dneih“ — je bil naravnost neznošen. Povrh pa ta suhoparnost in šablonska manira ob obravnavi, odnosno prednašanju raznih uradnih ukazov in odredb! Kar strese me še danes, če se spomnim na ta uradni sestanek.

Predsednik, okrajni šolski nadzornik, pravi tip zasirknega birokrata, po kratkem pozdravu, ki je bil baje tudi druga leta tak, jame čitati imena učiteljev in učiteljic, ki so postavno zavezani, prisostvovati uradni konferenci. Vse povprek pravi „hier“, le par jih je bilo, — prave bele vrane — ki so se

oglasili s „tukaj“. To dejstvo mi je še bolj ogenilo bivanje v tej soparni sobi. Po prečitanih raznih, že itak znanih ukazov, — prav pravcat križev pot! — pričelo se je razpravljanje o stavljenih tematih. Referenti so vsi razpravljali — nemški. Moje razočaranje je naraščalo. — Med drugim se je govorilo tudi o tem, kaj ukreniti, da se zboljša in pospeši kmetijski pouk v ljudski šoli. Ko se je o tej točki pričela debata, se oglašim k besedi tudi jaz. Seve govoril sem — slovenski. To pa je bilo tačas tu še greh! G. vodja konference se je jel zelo črnno držati ter me je skozi svoja očala prav pikro motril. A mene to ni najmanjše motilo. Na tihem sem imel celo veselje nad muzanjem in ironičnim smehljanjem nadzornikovim.

V svojem govoru sem omenil, da ima kmetijska družba tudi nalogo, vsaj posredno kolikor toliko storiti v povzdigo kmetijskega pouka v šolah. Ona prejema vendar od države subvencijo in je tako vezana, da propagira kmetijski pouk. Pošilja pa med naš narod potovalne učitelje, ki niti slovenski ne umejo, ter pita naše ljudstvo s tiskovinami kmetijske vsebine v nemščini... Zdjaci me predsednik — ves bled — prekine, velleč: „Ich muss den Redner unterbrechen. Er

spricht nicht zur Sache, sondern übt nur Kritik an unserer so wolverdienten Landwirtschaftsgesellschaft“. Na to jaz glasno: „G. predsednik, prosim to, kar sem govoril in še mislim dalje govoriti, spada absolutno k stvari. Pustite me govoriti, sicer vendar ne morete presoditi...“ „Nein! Ich entziehe Ihnen das Wort. Ich lasse an Behörden nicht nörgeln...“ „Gosp. nadzornik, kmetijska družba vendar ni urad!“ „Sie haben nicht das Wort! Ich bin der Vorsitzende und Sie haben sich meiner Anordnung zu fügen!“ „Dobro, storim to; a obžalujem, da sem tu pod takim vodstvom“. Tableaux! Vse je bilo perpleksno. Takih prizorov kolegi niso bili vajeni.

Tak je bil moj „debut“ v novi kronovini ob uradnem zboru! Škodil mi dalje ni. Narobe! Gosp. nadzornik so se celo navadili, govoriti z mano — slovenski.

Da ste mi vrlo zdravi, g. urednik!
Slamoštev.

Borojevič slovenskemu učiteljstvu.

Tovariš Josip Čonč v Jarenini v Slovenskih goricah je poslal poveljniku soške

armade pesem „Borojevič“, ki je bila objavljena tudi v „Učit. Tovarišu“ in v vojaškem listu. „Pozdrav iz domovine“. Pridjal ji je „Učit. Tovariša“ s pesmico „Jeklen slovenski roj“ in pa „Pozdrav iz domovine“, ki vsebuje vojno-patriotične pesmice: „Gorica je naša“, „Rumunski strel“ in „Ura, na dednega sovraga“. Prejel je zahvalno pismo, v katerem stoji med drugim: „... iz kojih povzamem z veseljem znano patriotično čuvstvanje učitelja slovenske mladine“ itd.

Tako slavni branitelj domovine, ki že tretje leto prebiva med našim narodom in je temeljit poznavatelj njega in nas. In vendar se je ob izbruhu vojne več tovarišev ognilo krutemu preganjanju le s tem, da so bili poklicani v vojno službo, kjer je bilo njih junaštvo in vztrajno zvesto delovanje priznано po mnogoterih odlikovanjih. Nas pa, ki smo še ostali doma, so zasledovali z vohunskim očesom kot domovinsko nezanesljive ter zahrbtno namigavali na nas, pa nas tudi zasliševali na sodiščih. To je bilo posebno na jezikovni meji, kjer že odnekad cvete denunciantstvo.

Več o tem spregovorimo v „vojnih spominih“, ko bo beseda prosta spon.

in se ravnalo po neresnični latinski prislovičici „inter arma silent musae“. Vzburiti jih ni mogla ne sila, ne potreba, ne drugi vnanji vplivi. Še toliko se niso zganila, da bi bila zavzela stališče v nujnih stanovskih in šolskih vprašanjih. Zaman jih je klicala Zaveza v razposlani okrožnici k novemu društvenemu življenju, k zopetnemu delu za stanovsko korist, v prospeh šolstva in za blaginjo celokupnega naroda ter jim klicala: „ne smemo se zazabiti v brezdelje. Glede na vojno samo, ne glede na šolstvo in ne glede na naše stanovske interese, bi se morali večkrat shajati na zborovanja. Tu naj se posvetuje in ukrepa Zavezino učiteljstvo, kako naj z ljubeznijo in dejanjem služi vsemu in vsakemu, kdorkoli in karkoli deluje v prospeh zmagovite vojne, v tolažbo in podporo žalostnim in obupajočim, ostavljenim in trpečim. Na takih zborovanjih bi se izprožil marsikateri dober nasvet, kako pomagati in podpirati one, ki se bore za dom, cesarja, ki se bore za nas vse.“

Vnemar tudi ne smemo puščati svoje organizacije. Sveta dolžnost društvenih odborov je, da drže člane skupaj, da ne odpadajo in ne začne tavati kot izgubljeni ovce vsak po svoji poti. Mladim učiteljem, posebno začetnikom, ki pridejo v okraj, naj gredo društveni odbori na roko, vabijo naj jih v svojo sredo, pomagajo z besedo in dejanjem v njih težavnem poklicu.

Društveni odborni naj tudi sedaj v teh hudih časih resno in vestno izvršujejo svoje funkcije tako v svojem delokrogu, kakor nasproti Zavezi.

Tovariši predsednike Zavezinih društev nujno prosimo, da nam pošljejo v 14 dneh popoln imenik svojih članov; tovariši blagajniki pa članarino za leto 1915, pa tudi za leto 1914, kateri so še na dolgu.

Zavezino vodstvo prosi dalje, da blagovolijo tovariši tajniki sestaviti kratko poročilo o delovanju svojih društev od začetka vojne, t. j. od 26. julija 1914 do sedaj, ter ga odposlati z imenikom društvenih članov predsedništvu.

Tovariši predsedniki naj imajo v popolni evidenci vse učitelje vojake, ne le onih, ki so v naši organizaciji, sploh vse učitelje vojake v okraju, da sestavi Zaveza ob koncu vojne natančno statistiko. Predsedništvo Zaveze bo poslalo ob svojem času Zavezinih društvom v tem smislu sestavljen obrazec in izpolnitev.

Nobeno društvo ne sme zaspati in razpasti med vojno vihar. Veliko odgovornost imajo v tem pogledu društveni odbori. One, ki ne store svoje dolžnosti, bo klicalo na odgovor slovensko učiteljstvo. Zato glejte, da ne trpi škode učiteljska stvar!

Tako Zaveza svojim članom, kar je tovariš Fleré menda ne namenoma prezrl. Ali so imeli ti lepi nasveti in navodila kaj uspeha? Večina Zavezinih društev spi in počiva dalje; o teh ima prav tovariš Fleré, ker se boji, da bi ne zaspala za vedno.

Zakaj so opustile naše učiteljske organizacije med vojno vsako društveno delo? Vzroki so različni. Mnogi društveni odbori so bili mnjenja, da ob vojnem času, ko so odšli pod orožje naši najboljši in najzvestejši člani, ni mogoče nikako uspešno društveno delo. To so poudarjale posebno kranjske organizacije. V vojnem času do sklicanja avstrijskega parlamenta je bilo prav zelo omejeno svobodno zborovanje. Mnogo jih je bilo, ki so po pravici trdili, da je v sedanjih razmerah nemogoče spregovoriti na zborovanju svobodno besedo, zato je tudi izključena vsaka temeljita razprava in bi „ledina, ki smo jo v organizaciji že pred vojno povprečno plitvo orali in časih slabo pleli, postala celina“, kakor trdi tovariš Fleré. To je bil drugi vzrok, da so se zaprle zborovalne sobe. Najslabši izgovor za brezdržavno dobo so pa navajali oni, ki hočejo vse delo odložiti za mirne čase po vojni. Ravno sedaj trka na šolska vrata važno šolsko vprašanje, o katerem ne razpravlja samo učiteljstvo, ampak tudi široka javnost, namreč preosnova ljudskega in meščanskega šolstva. Ali naj rešitev tega silno važnega vprašanja prepustimo drugim faktorjem? Ali ni v prvi vrsti poklicano učiteljstvo, da sodeluje in sorošuje šolsko vprašanje, vprašanje o vzgoji in pouku? Če pa odložimo delo v tej smeri za čas po vojni, smo mnogo ali pa vse zamudili in šolsko vprašanje bodo rešili brez nas in preko nas. Na delo torej že iz tega vzroka, ki je za nas in naše šolstvo življenjskega pomena!

Zanemarjali smo svoja društva tudi zaradi tega, ker smo bili preobloženi z drugim delom zunaj šole. To je res. Nečem navajati, kaj so vse nalagale na rame ljudskega učitelja, trdim le, da je komaj dihal pod pezo dnevnih izven šolskih opravkov in izmučen do onemoglosti res ni bil sposoben za uspešno duševno delo. Poleg tega pa še velike skrbi v lastni hiši, skrb za vsakdanji kruh, žalost in tuga v rodovini. In kolike sitnosti provzročajo v sedanjih dneh potovanje, vedo le tisti, ki imajo svoje bivaliče v bojnem ozemlju. Velik del našega učiteljstva je moral zapustiti svoj dom in iti v tuji svet; drugi stoje pred bojno črto;

dan in noč jim hrušči na ušesa bojni vihar in ti trpini naj se poglobe v kako duševno delo?

Zakaj pa Zaveza rešuje samo najvažnejše in najnujnejše zadeve in skrbi v prvi vrsti, da vzdrži vsaj svoje liste? Nad njo so obesili takoj ob izbruhu vojne Damoklejev meč, zato se ni smela ganiti; nje glasilo je stalo na proskribcijski listini. Več sedaj ne smemo govoriti.

To so vzroki, ki opravičujejo nekatera učiteljska društva, da niso ničesar storila med vojno za splošno šolsko korist in za učiteljski interes. Seve da so tehtni, ali samo za nekatera društva, nedelavnosti drugih pa ne opravičujejo.

O tem sva s tovarišem Fleretom edina, da je treba napeti vse sile in premagati vse ovire, da se začne v nas zopet društveno delovanje.

Nikakor se pa ne strinjam z nekaterimi drugimi trditvami v Fleretovem članku. Oglejmo in presodimo jih nekoliko bolj natanko.

Tovariš Fleré omalovažuje vse dosežane delo v učiteljski organizaciji. Vzame naj v roke prejšnje letnike naših glasil, bere razprave o aktualnih stanovskih in pedagoških vprašanjih in prepričan se bo, če bo nepristranska njegova sodba, da smo na marsikaterem priročju ledino globoko preahljali in lepo zrahljali. Prišli smo v mnogih raznih vprašanjih do zaključkov, ki se jih nam ni treba strmovati. V prvi vrsti mislim tu na zahtevo po podražavljenju ljudskega in meščanskega šolstva. Trdno stoji, da se je slovensko učiteljstvo, ki je združeno v Zavezi, soglasno izreklo za podražavljenje, če ne štejemo enega in edinega društva, ki ni hotelo mej vojno zavzeti svojega stališča o tem vprašanju. Zato je imelo Zavezino glasilo popolnoma prav, ko je trdilo, da avstrijsko učiteljstvo hrepni po podražavljenju ljudskega in meščanskega šolstva in da je Zavezino učiteljstvo edino v tem vprašanju. „Tovariš“ torej ni spregovoril dotičnih besed „nekontrolirano“ tja v en dan, temveč v trdni zavesti, da govori o dokončnih sklepih Zavezinega učiteljstva. (Resnici na ljubo pa moram povedati, da ne najdem onega „nekontroliranega“ stavka v 7. številki „Učit. Tov.“) Mimo grede pripomnim, da bi pričakovali od tovariša Flereta, da bi bolj natanko navedel stavke, ki jih rabi v dokaz svoje trditve. Kje ste brali v „Učit. Tov.“, da smo ravnodušno čakali in celo pozdravljali oktroiranje podražavljenja šolstva v zvezi z znanimi „belangi“? Bral sem pač v 7. številki „Učit. Tov.“ v članku „Naši razlogi in razlogi nemškega nacionalnega učiteljstva za podražavljenje ljudskega in meščanskega šolstva“ te-le besede: „... vse to upajo doseči na ta način, da se upelje državni jezik, podražavi šola in v državni šoli uvede nemščino obvezni predmet. To so razlogi, ki jih slovensko napredno učiteljstvo ne more odobravati ter jih ne sprejme in z vso odločnostjo odklanja in zavrača, ker je prepričano, da bi se s takimi naredbami ne poglobila državna misel. Doseglo bi se ravno nasprotno, kar se namerava. Mi smo zato, da se podražavi ljudska šola, toda tudi v državni šoli naj se poučuje mladina vseh avstrijskih narodov v materinem jeziku“ itd. To se vendar drugače bere nego Fleretova trditve, da smo ravnodušno pričakovali podražavljenja šolstva z zvezi z znanimi „belangi“.

Iz vsega tega bi posneli, da je tovariš Fleré velik nasprotnik državne šole; pa ni, sam se je že v istem smislu izrekel zanjo. V 17. št. „Učit. Tov.“ 1916, ko on govori o podražavljenju ljudskega šolstva, pravi doslovno: „Zahtevajmo podražavljenje ljudskega šolstva, ki se mu mora priznati odločno narodni značaj v vsem njegovem ustroju!“ Ali je ta stavek bolj kontroliran? Ali ne zahtevate enake preosnove in na isti podlagi? Tovariš Fleré pravi, da ni bilo o tem vprašanju posebne orientacije, nobenega razgovora, da je bila centralna organizacija pasivna in prepuščala deželni in okrajnim učiteljskim društvom, da se poprimejo vprašanja sama, če hočejo, ker iniciative v to ni bilo nobene. Zopet napačno. Iniciativo za gibanje za podražavljenje šolstva med slovenskim učiteljstvom je dala naša centralna organizacija na svoji glavni skupščini v Opatiji leta 1896 in zavzela že takrat svoje stališče. Odslej se je večkrat razpravljalo o tem predmetu v Zavezi sami, in pritrnilo so se izjavila Zavezina društva. Smelo trdim, da bi bil sklep takšen, kakršnen je, če bi se bilo posvetovanje vršilo tudi po Fleretovem brezkončnem receptu, in naj bi bili medsebojni „stiki“ in medsebojno duševno „oplojevanje“ še tako tesni. Naj vendar ne misli tovariš Fleré, da je v splošnem slovensko učiteljstvo tako zelo brezbržno, da se nič ne briga za važna stanovska in pedagoška vprašanja, da se nihče ne poglubi v njih. Prepričan sem, da so vsakemu Zavezinemu učitelju znani vsi razlogi, ki govorje za in proti podražavljenju šolstva, da vzamem zopet za zgled isto vprašanje.

Nikakor ne morem pritrditi trditvi tovariša Flereta, da je hodila in hodi naša centralna organizacija po iniciative k osrednji avstrijski ali kaki drugi osrednji zvezi. Ne nikdar! Osrednja avstrijska učiteljska organizacija je dete naše Zaveze, k nemški avstrijski učiteljski organizaciji pa Zaveza ni hodila na posodo, saj so ondi razmere čisto drugačne. Naj nam podpre tovariš Fleré z enim samim zgledom svojo trditve. Iniciative naše Zaveze so izšle iz njenega ustroja in njenih članov. To lahko trdim z mirno vestjo; drugačnega mnenja tudi ne more biti tovariš Fleré, če sodi pravično.

Kar se tiče navodil, po katerih naj se vrše posvetovanja in razprave na društvenih zborovanjih pa samo eno. Tovariši v Savinjski dolini naj poverijo tovarišu Fleretu vodilno vlogo v svojem društvu, kjer naj praktično udeleži svojo teorijo. Če se mu obnese in posreči, da dvigne društvo na višek popolnosti, mu bomo rade volje sledili vsi.

Pa še eno je, kar mi je že dolgu na srcu, da bi se rad pogovoril s tovarišem Fleretom. Ob vsaki priliki trdi, da je že enkrat potreba, da ločimo šolska od političnih vprašanj, in da naj ne posegamo pri popolnoma šolskem vprašanju brez potrebe na politično polje bodimo to, kar smo.

Velja! Ein politisch Lied, ein garstig Lied. Ali pove naj nam tovariš Fleré, kako naj se ogne slovensko učiteljstvo pri svojem delovanju zunaj šole politiki? Da, še več! Kako naj se ne dotika učiteljsko društvo, ki ni politično društvo, šolsko-političnih vprašanj? Slovensko ljudstvo je postalo politično zrelo; v najbolj zakotno gorsko vas se je zaneslo politično strankarstvo. V vseh večjih krajih imajo bralna, izobraževalna, prosvetna, pevška, gospodarska, telovadna društva, čitalnice, hranilnice in posojilnice in druge organizacije. Večinoma so jih ustanovile politične stranke. Ali naj učitelj stoji zunaj vseh teh prosvetnih organizacij, kjer lahko mnogo stori v prospeh ljudske izobrazbe? Pridejo volitve v občinski zastop, iz katerega izide krajni šolski svet, volitve za deželni in državni zbor. Nasproti si stojita šoli prijazna in šoli nasprotna stranka. Ali naj stoji učitelj malomarno ob strani, ko gre za mirni razvoj ljudske šole in dobrobit učiteljskega stanu? Kdo ima več interesa na tem, da vlada v deželi šoli in učiteljstvu naklonjena stranka nego učitelj? Tako bi lahko našli še mnogo slučajev, da se učitelj pri svojem delovanju zunaj šole ne more ogniti politiki, če neče škodovati šoli in sebi. Tako posamezniki. Kako pa naj ločijo učiteljska društva, ki po svojih pravih sicer res ne smejo posegati v politiko, šolska vprašanja od političnih? Če razpravljamo o preosnovi, o podražavljenju šolstva, o preuredbi učiteljskih, o višji učiteljski izobrazbi in o mnogih drugih sličnih vprašanjih, se moramo obratiti na politične stranke. Kako naj izločimo tu politiko? Celo pri sestavljanju učnih načrtov hočejo politične stranke uveljaviti svoje nazore in načela. Kako se celo v čisto pedagoško delovanje vtika politika, se lahko prepriča tovariš Fleré, ako povpraša, kako nam je hotela politična stranka ugonobiti list, pri katerem sam marljivo deluje, ker ji ni, vseh razpravljal pedagoška vprašanja. Šola je po izreku velik cesarice Marije Terezije „politicum“ in s tem mora računati učiteljstvo pri svojem delovanju. X.

Razširjenje nemškega šolstva v Trstu.

„Edinost“ piše: Čisto neopaženo se je državno nemško šolstvo v Trstu pred par tedni znatno izpopolnilo. Šola v ulici Fontana, ki je obsegala prej deške in dekliške razrede ljudske šole ter v svojih dveh poslopih — v ulici Fontana in nasproti v ulici S. Francesco — dala prostora tudi deškimi in dekliškim vzporednicam meščanskih šol na P. Lipsia, je zdaj urejena kot samo dekliška ljudska in meščanska šola, ljudski in meščanski deški razredi v hiši S. Francesco 25 so pa združeni v novo ljudsko in meščansko deško šolo v ulici S. Francesco. Dekliško ljudsko in meščansko šolo vodi c. kr. ravnatelj, cesarski svetnik A. Brunnlechner, ravnatelj na novi deški ljudski in meščanski šoli v ulici S. Francesco je pa imenovan c. kr. strokovni učitelj dekliške ljudske in meščanske šole P. Lipsia, Karel Niklas.

S to novo uredbo — novo je namreč le mesto ravnatelja, razredi so bili že prej odprti kot vzporednice šole v ulici Fontana in deške in dekliške na P. Lipsia — je doseglo nemško državno šolstvo v Trstu samostojno četrto ljudsko in meščansko šolo. Te šole so: 1. dekliška ljudska in meščanska šola P. Lipsia — ravnatelj K. Stolz; 2. deška ljudska in meščanska šola P. Lipsia — ravnatelj A. Endler; 3. dekliška ljudska in meščanska šola ulica Fon-

tana — ravnatelj A. Brunnlechner; 4. deška ljudska in meščanska šola ulica S. Francesco — ravnatelj K. Niklas. Vseh razredov je okoli 75, ki so za prve tri šole nastanjeni v državnih šolskih poslopih P. Lipsia in ulica Fontana, za četrto pa v zasebni hiši ulica S. Francesco 25, najeti na državne stroške. Koliko nemških, laških in slovenskih otrok je v teh popolnoma v nemškem smislu urejenih ljudskih in meščanskih šolah, tega danes ne vemo, upamo pa, da izvemo to koncem leta iz tiskanih letnih poročil. Za primerjanje onim, ki bi hoteli razmišljati o stvari, pa bodi povedano, koliko imamo v Trstu slovenskih ljudskih in meščanskih šol. Slovenci, ki nas je okoli 70 tisoč v Trstu, imamo te-le — zasebne ljudske in meščanske šole: 1. Osemrazredna deška ljudska in meščanska šola v ulici Giuliani (pri Sv. Jakobu) z vzporednico na Acquedotto (12 + 5 = 17 razredov) — ravnatelj I. Vrščaj; 2. osemrazredna dekliška ljudska šola v ulici Montecchi (pri Sv. Jakobu) (12 razredov) — šolska voditeljica M. Engelmanova; 3. osemrazredna dekliška ljudska šola v ulici Acquedotto 20 (8 razredov) — šolska voditeljica R. Golijeva. Prvi dve šoli — izvzemši deške vzporednice na Acquedotto — sta nastanjeni v šolskem poslopiju družbe sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu, tretja pa in deške vzporednice ljudske in meščanske šole pri Sv. Jakobu so nastanjene v hiši „Trgovske obrtne zadruge“, ki jo je najela družba sv. Cirila in Metoda! Da bo primerjanje popolno, bodi povedano še, da so vsi štirje ravnatelji, vsi učitelji in vse učiteljice in vsi šolski sluge gori omenjenih štirih nemških državnih šol plačani kot državni uslužbenci iz državnega zaklada. Ravnatelj slovenske zasebne deške ljudske in meščanske šole in voditeljici obeh osemrazrednih slovenskih zasebnih ljudskih šol ter 16 učiteljev, oziroma učiteljic in en katehet so plačani kot učitelji oziroma učiteljice — kakor ravnatelj oziroma voditeljici pa ne — kot državni uslužbenci iz državnega zaklada; gori navedeni ravnatelj in obe voditeljici v lastnosti šolskih voditeljev, potem 18 učiteljev, oziroma učiteljic, 4 pomožni katehete in 3 šolski sluge so plačani kot zasebni uslužbenci iz zaklada družbe sv. Cirila in Metoda, ki plačuje iz svojega tudi vse druge stroške za vse tri šole. Koncem — da se lahko tudi to primerja — bodi še povedano, da do vhodov v šolsko poslopije pri Sv. Jakobu, last družbe sv. Cirila in Metoda, ne vodi nikaka regulirana ter seveda tudi ne tlakana, a še manj normalno snažena in negovana javna cesta, ampak dva popolnoma zanemarjena kosa zasebne lasti — čigave: to bi morda mogel ugotoviti oni zemljik, ki se more orientirati v tržaški zemljiški knjigi — cest Giuliani in Montecchi, dočim so imenovane državne šole, kakor je znano vsakemu poznavalcu Trsta, situirane ob skrbno negovanih javnih cestah. Vidi se torej, da se tudi mestna uprava zaveda svojih dolžnosti napram slovenski šoli; najbrž se v tem ravna po državnih šolski oblasti.

Dostavljamo še, da se v zadnjem času mnogo govori o ustanovitvi državne nemške ljudske šole v Rojnu, ter da je pri Sv. Vidu že 2 leti dozidano poslopije za nemško šolo; poslopije je postavila uprava državnih železnic. Da je bil poleg nemškega mestnega otroškega vrta pri Sv. Vidu odprtoren na državni deški ljudski in meščanski šoli P. Lipsia državen otroški vrtec, to posnamemo iz zadnjega „Verordnungsblatt“, ki objavlja imenovanje c. kr. vrtnarice M. Kuličke.

Zakaj pa „Verordnungsblatt“ ni doslej objavil imenovanja ravnatelja K. Niklasa — tudi tržaški „Tagblatt“ trdovratno molči o tem — tega ne umejemo. Ali je treba to skrivati? Nima več smisla to skrivanje zdaj, ko poznamo iz „Edinosti“: „Osterprogramm 1916“.

Srednješolske vesti.

V pokoj je stopil ravnatelj c. kr. višje realke v Ljubljani dr. R. Junowicz in je bil tem povodom odlikovan z oficirskim križem Franc Josipovega reda. Bil je dolgo vrsto let član c. kr. deželnega šolskega sveta.

Razpisani ravnateljski mesti. Razpisani ste ravnateljski mesti na gimnaziji v Novem mestu in na drugi državni gimnaziji v Ljubljani. Prošnje je vložiti do 15. julija 1917.

Kranjske vesti.

Lešnik Elza, prov. učiteljica v Vitanju (z odliko); Permé Olga, suplentka v Framu (z odliko); Presker Marija, suplentka v Vojniku; Rebolj Franja, supl. v Žičah; Schmidlehner Ana, supl. v St. Juriju na Ščavnici; Soršak Olga, supl. v Račjem; Ušen Terezija, supl. v Makolah; Venigerholz Friderik, suplent pri sv. Križu blizu Ljutomeru.

—š— **Deška okoliška ljudska šola v Celju** je ob začetku šolskega leta 1916/17 štela 354, a ob koncu 333 učencev, in sicer jih je imel 1. a) r. 45, 1. b) r. 49, 2. r. 57, 3. r. 68, 4. r. 62 in 5. r. 52. — Za višji razred je bilo sposobnih 206, nesposobnih 83, neizprašanih pa 44 zaradi nedostatnega dohajanja v šolo. Med šolskim letom je 6 dečkov umrlo, 15 pa jih je ostavilo zavod. — Restriringiran pouk se je vršil deloma celodnevno, deloma poldnevno. Poučevali so vodja, 2 učitelja, 1 suplentka, 1 volonterka in veroučitelj. 5 učiteljev je mobiliziranih. — Za vstop v srednje šole se je priglasilo 16 učencev. — Prihodnje šolsko leto se prične v 2. polovici septembra t. l.

—š— **Popravek.** Vodja obrtne-nadaljevalne šole v Trbovljah na Vodi, šolski okraj Laška na Štajerskem, je stalni učitelj gosp. Emil Volc, ne pa, kakor stoji pomotoma v šematizmu štajerskih ljudskih šol za leto 1917, spodaj podpisani. — Trbovlje-Vode, dne 5. julija 1917. — Ivan Kern, nadučitelj.

—š— **C. kr. samostojni nemško-slovenski gimnazijski razredi v Celju** so šteli ob koncu šolskega leta 1916/17. — 131 rednih učencev ter 4 privatiste in sicer so imeli: 1. razred 49 učencev in 3 priv., 2. razred 24 učencev, 3. razred 30 učencev in 1 priv., 4. razred 28 učencev. — Vsi frekventantje so bili Slovenci. — Učni uspeh je bil vobče prav dovoljen. — Profesorjev je poučevalo 6, pri vojaštvu sta bila zaposlena 2. — Posebno izvestje — predrag tisk in papir! — se letos ni izdalo. — Pričetek prihodnjega šolskega leta se bo oznanil po časopisih.

—š— **C. kr. velika gimnazija v Celju** je imela ob koncu šolskega leta 1916/17. — 227 rednih učencev in 15 privatistov. — Med rednimi učenci je bilo 75 Slovencev, 1 Čeh, 1 Hrvat, 3 Lahi ter 146 Nemcev z vseh vetrov. — Učni uspeh: zdelalo jih je 180, med tem 27 z odliko; 21 jih ni uspelo, 8 jih ima ponavljalni izpit, 18 pa je neizprašanih. Poučevalo je mimo ravnatelja 14 profesorjev in pom. učiteljev, mobiliziranih je troje profesorjev. Med profesorji sta le dva Slovenca: učitelja slovenščine in verouka. — Prihodnje šolsko leto se prične, ako ne pride kaj vmes, dne 18. sept. t. l.

Goriške vesti.

—g— **Na zaposlovalnem tečaju c. kr. goriških učiteljskih v Ljubljani** so se izvršili zrelostni izpiti v času od 30. junija pa do dne 6. julija 1917. Proglašene so bile za zrele nastopne kandidatnje: I. Redne gojenke: Bajčič Marica, Bras Marija, Černe Cirila (tudi z nemškim učnim jezikom); Dietz Mara (z odliko s slov. in nemškim uč. jezikom); Doljak Olga, Dominko Olga; Dominko Marta, Furlan Elizabeta (s slov. ter z odliko z nem. uč. jezikom); Komel Josipina, Križnič Vekoslava, Kumar Olga; Macarol Pavla, Mervič Marija (z odliko); Mlač Julija (tudi z nem. uč. jezikom); Novak Marija, Oblokar Ljudmila, Peršič Alojzija, Podboj Berta, Rümmler Gizela (tudi z nem. uč. jezikom); Schwarz Marija (tudi z nem. uč. jezikom); Sfiligoj Ljuboslava, Šinigoj Rozalija, Tomšič Ana (z odliko); Vodopivec Marija, Žitko Ana. II. Privatistinje: Čermak Božena, Čuk Marija, Franko Vida, Iskra Stanislava, Istenič Josipina, Meško Iljka, Močnik Katarina, Pehani Jadviga, Podboj Marija; Sever Vera: Turek Erna, Veninšek Marija in Zemljič Marija, Razen navedenih sta napravili kandidatnji Sellak Ida in Taborsky Doroteja, ki imata že zrelostni izpit za italijanski učni jezik, dopolnilni izpit za nemški jezik, a absolvirana licejka Rismondo Marija dopolnilni zrelostni izpit za ljudske šole z nemškim učnim jezikom. Moških abiturijentov ni bilo, ker so trije četrtoletniki tekom šolskega leta prebili pred odhodom v vojaško službovanje predčasni zrelostni izpit, namreč: Klebel Emerih, Pagon Josip in Klavora Fran; istotako Svava Ivan, nekdanji gojenec goriškega učiteljskega, a sedaj v vojaškem službovanju.

Tržaške vesti.

—t— **C. kr. pripravnica za srednje šole v Trstu** je zaključilo šolsko leto 1916/17. v četrtek, dne 28. junija. Pripravnica ima 2 letnika, vsak letnik po 3 vzporednice. V prvem letniku je bilo 108 učencev in 9 hospitantinj; v drugem letniku pa 109 učencev in 8 hospitantinj, skupaj 217 učencev in 17 hospitantinj. Učni uspeh

ob koncu šolskega leta je bil sledeči: v prvem letniku v vseh treh vzporednicah je bilo 17 odlično sposobnih, 81 sposobnih, 9 vobče sposobnih, 7 nesposobnih, 4 neizprašani. V drugem letniku v vseh treh vzporednicah: 31 odlično sposobnih, 76 sposobnih, 3 nesposobni in 8 jih je dobilo ponavljalni izpit. Sprejemni izpit za srednje šole so naredili vsi učenci drugega razreda.

—t— **Slovenska trgovska šola v Trstu** je zaključila sedmo šolsko leto z jako ugodnim uspehom. Prvi letnik deške trgovske šole je imel 29 učencev, drugi 22. V pripravljalnem letniku jih je bilo 28. Na deškiški trgovski šoli, katere prvi letnik se je bil otvoril z baš končanim šolskim letom, je bilo 27 učenk. Šolo vzdržujejo skoro izključno slovenski denarni zavodi v Trstu. Letos je po sedmih letih obstanka te šole naučno ministrstvo nakazalo podpore 5000 K. Prava malenkost je to. Država bi morala imenovati razne učitelje za ta zavod in ga poddržaviti.

—t— **Dne 4. julija t. l.** sta se otvorili šolski jedilnici za ljudsko šolo C. M. D. v ulici Acquedotto in za ljudsko in meščansko šolo C. M. D. pri Sv. Jakobu in sicer za šolo v ulici Acquedotto v paviljonu „Ljudskega vrta“, za šolo pri Sv. Jakobu v njenem lastnem posloju.

—t— **Šolska refekcija.** Po neumornem prizadevanju komiteja za šolsko refekcijo, ki mu daje aprovizacijska komisija finančna sredstva, ga zalaga z živili ter mu tudi občina prispeva znaten znesek, se je mogla šolska refekcija toliko izpopolniti, da šteje danes Trst 14 šolskih jedilnic, v katerih dobiva zelo dobro hrano kakih 9000 šolskih učencev, ki jih nadzorujejo učitelji, oziroma učiteljice. Včeraj dopoldne je nekaj teh jedilnic obiskal namestnik baron Fries-Skene v spremstvu dvornega svetnika barona Glanza in predsednika aprovizacijske komisije, in sicer šolske jedilnice v ulici Rosario, v ulici Paolo Veronose, v ulici Giuliani in v Ljudskem vrtu. Ob tej priliki se je gosp. namestnik mogel prepričati, kako izvrstno posluje ta ustanova, ter je predsedniku komiteja, gosp. dr. Puecherju, izrekel svojo polno zadovoljstvo.

—t— **Razpisane učiteljske službe v Trstu.** Mestni magistrat razpisuje naslednja mesta: 1. voditeljski mesti na slovenski ljudski šoli v Rojanu in na Opčinah oziroma voditeljski mesti na slovenskih ljudskih šolah v Škednju in na Katinari; 2. mesto stalnega učitelja za slovenske ljudske šole v okolici, oziroma tri nadaljna mesta; 3. eventualno 5 mest provizoričnih podučiteljev za slovenske ljudske šole v okolici; 4. dve mesti stalnih podučiteljic za ljudske šole v okolici; 5. eno mesto provizorične učiteljice za slovenske ljudske šole v okolici. Vse te službe so razpisane do 2. avgusta t. l. Pojasnila daje rade volje uredništvo „Edinosti“.

Splošni vestnik.

Iz državnega zbora. Šolske razmere na Kranjskem. Drž. posl. dr. Lovro Pogačnik je stavil na naučnega in domobranskega ministra sledeče vprašanje glede uporabe šolskih poslopij na Kranjskem v vojaške namene: Nad dve leti že drži vojna uprava zasedena šolska poslopja skoro po vsem Kranjskem. Zlasti v Ljubljani, ljubljanski okolici in industrijskih krajih trpita pouk in vzgoja šolske mladine. Pouk je skrčen na tedenskih 9—12 ur. Vrši se po barakah in drugih docela neprimernih lokalih. Samo v Ljubljani je prizadeto 6000 otrok. Še več trpi vzgoja. Iz šole je vrgla vojska otroke na cesto. Očetje so v vojski, matere morajo za vsakdanjim kruhom, otroci pa so prepuščeni moralični, umski in fizični propasti. Res, da je nekaj revčkov dobilo varstvo po dnevnih zavetiščih. A vse to je premalenkosto, v primeri z ogromno škodo brezposelnosti, ker podivjanost in kaznjiva dejanja mladine rasejo nezaljšno. Zadnji čas je, da se državna oblast zave, da ne gre nikakor več grešiti tako brezobzirno nad našo bodočnostjo, nad našo mladino. Težke so žrtve mož in fantov, ki jih zahteva vojska. A umljive so. Mladinske žrtve pa so neumljive, nepotrebne in kruto se bodo maščevale nad državo in narodom! Naravno je tudi, da je vojna uprava zasedla šolska poslopja in uknila šolski pouk ob izbruhu vojske za nekaj časa. Umljivo je tudi, da se prostori uporabljajo za bolnice. A vojska z Italijo traja že tretje leto in nikakor ne gre, da bi se šole uporabljale še nadalje za streho formacijam in uradem, za katere je mogoče zgraditi v najkrajšem času primerne barake. Še je čas, da se za bodočo šolsko leto odpomore hudi sili s primernimi preuredbami in poskrbi za redni pouk in redno vzgojo mladine. Zato vprašamo njiju ekselencij naučnega in domobranskega ministra, ako se jima te nevzdržne šolske razmere na Kranjskem znane in ali imata moč in voljo poskrbeti za redni pouk že v jeseni.

Splošno pomiloščenje političnih obsojencev. Dne 2. t. m. je slavil prestolonaslednik

Franc Jožef Oton svoj god. V proslavo tega dne je izdal naš ljubljani vladar Karel lastnoročno pismo, s katerim razglasa splošno pomiloščenje političnih obsojencev in odpušča po civilnih ali vojaških sodiščih prisojene kazni osebam, ki so bile obsojene zaradi veleizdaje, razžaljenja Veličanstva, razžaljenja članov cesarske hiše, motenja javnega miru, ustaje, upora, nasilnega poslopanja proti zborovanjem, ki jih je sklicala vlada za razpravljanje javnih zadev, proti sodiščem ali drugim javnim oblastim, dalje kaznivih dejanj po členih I, II. in IX. zakona z dne 17. decembra 1862. drž. zak. št. 8 iz leta 1863; podpiranja pri enem navedenih zločinov. Pomiloščenje je odpravilo tudi posledke obsodb. Tudi vse preiskave zaradi političnih deliktov so ustavljene. S tem je vladar izvršil akt največje modrosti in visoke pravičnosti. Cesar sam pravi, da mora prenehati politika sovraštva in represalij in da je napačil čas, da zavladava državi duh pomirljivosti in da se ustreže željam narodov. Nad 18000 ljudi bo deležni ces. milosti.

Podobno našim razmeram. V tiskarskem gremiju na Dunaju je poročal nedavno načelnik šolskega odseka Friderik Jasper o gremialni strokovni šoli. V svojem poročilu se je pritoževal o naraščanju tiskarskih vajencev. Poudarjal je, da se je izkazalo, da so uspehi na dunajskih meščanskih šolah dokaj slabši, nego uspehi na meščanskih šolah na deželi. To nerazmernost so spoznali sedaj v vojnem času tudi merodajni vojaški krogi. Na dunajskih ljudskih in meščanskih šolah je v veljavi neki jako nesrečen odlok, ki nalaga učitelstvu in dolžnost, da mora, kar mogoče največ učencev, tudi slabo nadarjene, spuščati v višje razrede. Razume se, da je taka odredba v ne malo kvar dobrim učnim uspehom. Gremij bo napravil vlogo na naučno ministrstvo ter ga opozoril na to kvarljivo odredbo. Na ljubljanskih šolah ni sicer takega predpisa, vendar so pred nekaterimi leti naši „pikolovci“ „glihali“ z razredniki za prav majhne odstotke nesposobnih učencev v razredih in tisti učitelj je veljal za najboljšega, ki je naredil najmanjše % nesposobnih učencev.

Draginjska doklada državnim nastavljencom. Med vlado in odsekom za državne nastavljenke je prišlo do kompromisa, da se bo že te dni razglasila naredba, ki dovoljuje državnim nastavljencom že s 1. julijem zvišano draginjsko doklado, tako da bodo nastavljenki s 1. avgustom dobili izplačane draginjske doklade za julij in avgust. Državni zbor o teh dokladah ne bo sklepal, marveč vzel samo naznanilo o tem kompromisu na znanje. Draginjska doklada pa bo znašala po številnosti rodbine od VI. činovnega razreda nazvor 17 do 60% od, VII. do XI. činovnega razreda 28 do 110% in za državne sluga in poduradnike 32 do 128% temeljne plače. Vlada se tudi pozivila, da stori potrebno, da dobe enake doklade tudi učitelji in deželni uradniki ter privatni uradniki podjetij, ki so dobavitelji za državo.

Važno za srednješolec, ki niso izdelali razreda. Kakor lani in predlanskim, je dovolilo naučno ministrstvo tudi letos, da smejo delati ponavljalne izpite tudi oni dijaki, ki so padli v več predmetih.

Nov list. Demokratična stranka v Ljubljani začne izdajati nov list „Naprej“. Prva številka izide dne 15. t. m. zjutraj. List se tiska v Učiteljski tiskarni.

Razgled.

Slovenska Matica — oživljena. Vlada je leta 1915 ustavila delovanje slovenskega književnega zavoda „Slovenska Matica“ menda zaradi knjige „Gospodine Franjo“, kjer se opisujejo razmere v Bosni za časa okupacije. Upravo je bila izročila nemškemu notarju Galletu. Ministrstvo je sedaj svojo odredbo preklicalo in odredilo, da se Matici vrne vsa njeno premoženje. Dosedanjemu odboru je menda dala vlada ukor.

Kratka slava varšavske visoke šole. Preko Berlina poročajo, da je že par tednov opažati med dijaki varšavske visoke šole odpor proti odredbam vseučiliških oblasti. Zlasti niso plačali kolegnine. Meseca maja je nemška policija zaradi izgredov in odpora proti državnim oblastim aretirala več dijakov. Samo neki socialistični politehnik je bil kaznovan z več meseci ječe. Dijaki so nato uprizorili stavko, so se ji pridružili tudi dijaki drugih zavodov. Zaradi tega je nemški generalni gubernator v Beseler zaprl za nedoločen čas obe vseučilišči.

Cesar je imenoval bivšega višjega stoliškega predstojnika poslanca Antona Mihaloviča za bana Hrvatske, Slavonije in Dalmacije. Novi ban je bil rojen leta 1868. Študiral je v Osijeku, na dunajskem Terezianišču, pravosodje na Dunaju in v Gradcu. Pripada hrvatsko-srbski koaliciji.

Vojaški duh v šoli. V državnem zboru se je dalmatinski-hrvatski poslanec Biankini dotaknil tudi šolskega vprašanja v Istri in Dalmaciji. Najprej je

Štajerske vesti.

—š— **Ob zadnjih letošnjih izpitih za učit. usposobljenost v Mariboru** so bile aprobirane nastopne slovenske učiteljske osebe: Cajnkar Ana, suplentka pri sv. Mariji v Puščavi; Dolinar Ivan, suplent pri Mariji Reki, Klenovšek Henrik, prov. učitelj v Novi cerkvi pri Ptuj;

govoril o vplivu vojne na šolstvo Istre in Dalmacije in protestiral proti germanizaciji istrskih šol in prvem poizkusom germanizacije dalmatinskih šol, pa če gre tudi le za uvedbo vojaške telovadbe z nemškimi poveljevanjem, in proti pričetku pouka nemškega jezika v prvem razredu srednjih šol. Govornik je načelno proti privlačenju vojaškega duha v šole. To privlačenje ne odgovarja vzvišenim smotrom vzgoje. Nežne duše mladine treba razvneti za vse, kar je lepo, plemenito, vzvišeno, ne pa za vojne grozote, za mrzko ubijanje in zversko prelivanje krvi.

Štiri mesece zimskih počitnic na moravskih šolah? „Venkov“ poroča, da se je deželni šolski svet moravski bavil z vprašanjem, kako bo s šolo prihodnje zimo ob vedno večjem pomanjkanju premoga, in se je izreklo mnenje, da bi bilo treba določiti štiri mesece zimskih počitnic od 1. novembra dalje.

Visoko plemstvo. Padec grofa Clam-Martinica je dal nekaterim listom povod za razmišljanja o vlogi, ki jo igra visoko plemstvo v javnem življenju v Avstriji. Skupna sodba teh razmišljanj je, da je visoko plemstvo v političnem življenju sploh dokazalo popolno nezmožnost. Nima ne strokovnega znanja, ne politične spretosti, gospodje so vedno in edino samo grofje. Dočim igra plemstvo v drugih državah, tudi v demokratičnih, jako velike in vplivne vloge, živi v Avstriji le od svojega veleposesniškega privilegija in od svojih naslovov. Samozavest je velika, umstvene zmožnosti pa so se povsod pokazale kot inferiorne. Stürghk je bil tip takozvanega ustavovernega plemstva; človek najskromnejše inteligence, nasilen in oblasten in nesposoben; grof Clam-Martinic je bil tip konservativnega veleposesnika — oblasten, visok in tudi popolnoma nesposoben. Resnica je vsekako, da v celi Avstriji ni nikjer videti pri delu ne ene velike inteligence visokega plemstva.

Kina zopet cesarstvo. Dne 1. julija ob 3. uri zjutraj je obiskal general Cangsun, vodja vojaške stranke, predsednika kitajske ljudovlade ter zahteval od njega, da odstopi. Obenem mu je sporočil, da je cesar Hsun Tung iz dinastije Mandžu zasedel prestol.

Književnost.

Letno poročilo I. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani o vojnem šolskem letu 1916—17. — V spomin na svetovno vojno sestavljen in na svetlo dal šolski vodja Jakob Dimnik. — V Ljubljani, meseca julija 1917. Založila I. mestna deška ljudska šola. — Natisnila Učiteljska tiskarna, Ljubljana. — To letno poročilo ima nastopno vsebino: I. † Cesar Franc Jožef I. — II. Cesar Karel. — III. Cesarica Zita. — IV. Santa Zita. — V. Cesarjevič Franc Jožef Oton. — VI. Svetovna vojna in šola. — VII. Imenik učencev. — VIII. Učiteljski zbor. — IX. Šolska oblastva. — X. Šolski dnevnik. — XI. Vladarski nastop Njiju Veličanstev cesarja Karla in cesarice Zite. — XII. Cesar Karel in cesarica Zita v Ljubljani. — Med tekstom so razvrščene te slike: 1. Cesar Karel. — 2. Cesar Franc Jožef I. — 3. Cesarica Zita. — 4. Cesarjevič Franc Jožef Oton. — 5. Toskansko v Italiji (zemljevidni obris). — 6. Veliki admiral Anton Haus. — 7. Posnetek pisma velikega admirala Antona Hausa. — 8. Dvorni svetnik Fran Levec. — 9. Dvorni svetnik Fran Hubad. — Iz navedene raznolike in vseskozi zanimive vsebine je razvidno, da se tudi letošnje Letno poročilo I. mestne šestrazrednice v Ljubljani častno pridružuje letnima poročiloma minulih dveh vojnih let. Saj pa je sedanja vojna neizčrpni vir žalostnih in razveseljivih dogodkov, ki jih je znala spretna roka tovariša Jakoba Dimnika tudi letos večje izbrati in razporediti v nazorno sliko, kažočo nam, kako je njegov zavod v preteklem šolskem letu živel in

deleval v šumnem vrtincu silovite bojne vibre. Neumornemu prizadevanju šolskega voditelja ter učiteljskega zbora imenovanega zavoda se moramo zahvaliti, da je tista stran svetovne vojne valovila mimo učence se mladine, ki ji je pustila trajne vtiske vzgojnega in blažilnega značaja. To je uspeh dela izkušnih in zaluznih šolnikov, ki so si pridobili s svojim delom priznanje in zahvalo staršev, hvaležnost mladine in dvigajočo zavest v polni meri izvršenih stanovskih in patriotskih dolžnosti! Lep dokaz, kako je delo in kake so uspehi tam, koder veje duh skupnosti in resnične stanovske zavednosti. — Naša tiskarna je dala poročilo lepo obliko, ki oklepa lepo vsebino. G.

K o c e n i S u h e r j e v e m e t . k n j i g e o r i s a n j u , o d d a n e v „Učit. Tov.“ dne 15. junija 1917. Polno skrbi! Vojna je. — Ne odgovarjam rad. V interesu stvari pa mi je vendar dati pojasnila — I — jevim dodatkom Sičevi kritiki moje knjige „Das Zeichnen in der Volksschule“. — „Über's Ziel geschossen!“ Knjiga se ne piše po željah poedinega kakor ureže krojač sukno na hrbt, ampak po prepričanju avtorja! — Kje je pa šola, ki predela celo računico, kakor je pisana, ali ki obravnava vsa berila, ki so v čitanki? — Kje je zavod, ki prebavi snov učnih knjig popolnoma, ki so uvedene? — Knjiga pada in mora podati več; učitelj izbira — in mora imeti priliko izbirati. Cilji pa so naznačeni po učnih načrtih. — V instrukciji k učnim načrtom za risanje (ukaz min. za uk in bogočastje z dne 15. septembra 1911, št. 27.348, izdaja c. kr. zaloge učnih knjig, str. 3, 5. odstavek) je izrecno naglašano, „..... da se mora vsakokratna izbira prepuščati mislečemu učitelju, ki se mora pri njej ozirati tako na časovne in krajevne razmere kakor na nadarjenost svojih učencev“. — In dalje na str. 4, 2. odst. stoji: „Tu se izrecno pripominja, da je smatrati normalne učne načrte za maksimalne učne načrte in da se sme zatorej navedena učna snov tudi skriti po obstoječih razmerah“. — Knjiga se je morala postaviti na isto stališče, kajti naloga ji je, tolmačiti na zgledih uradne učne načrte in uradne instrukcije k učnim načrtom za risanje. — Namenjena je v prvi vrsti mojim učencem in čestitim udeležencem mojih risarskih kurzov — in o teh upam, da jo bodo razumeli. — Ni se mogla ozirati na samo kranjske razmere. To bi bilo preoskosrčno, bi ne ustrezalo uradnim učnim načrtom in instrukcijam in delo bi sploh v tej obliki ne moglo iziti, ker bi tedaj moralo biti slovensko. — Pomisliti je pa, da je že v tem delu 217 samih originalnih slik in 10 samih originalnih tabel, še daleko več pa bode tega v II. delu, ki je zdavno v tisku. — Tedaj so žalibog pri ogromnih stroških za klisišeje razmere te, da takemu delu za konzum na Slovenskem ni založnika. — Očitane „streljanja čez cilj“ je neosnovano. Zelo lahkomišeln bi bil avtor, če bi mu to očitane sedelo. — Poznam iz lastne prakse šole vseh kategorij, poučujem sedaj že 16 let v Ljubljani tudi peto šolsko leto, občeval sem z učitelji in šolami na Kranjskem (pa tudi drugod) in videl brez števila razstav, domačih in inozemskih, razstav iz vseh delov sveta — in torej vem, kaj se lahko doseže. — Da izvršujejo res še težje risbe učenci petega šolskega leta (11 let stari), kakor so v tej knjigi, o tem se lahko prepriča kritik na gimnaziji v prvem tečaju za risanje, kjer leži precejšen kup takih risb iz raznih let. — Izdelane so lično; bile so tu že razstavljene in videl jih je morda tudi gospod — I —. Na razpolago pa mi je tudi dosti sličnih risb kranjskih šol, ki bi po sodbi kritika tudi streljale preko cilja, ker so dosegle označene uspehe. (Kako je učenceve risbe ceniti, o tem se govori v II. delu). Upoštevati je dalje, da je knjiga pisana po večini za dobro organizirano osemrazrednico in da se drži pred-

pisov. — Kedar se bo poučevalo od prvega do 5. šolskega leta v tem smislu, potem bo šele sodba opravičena, ali je cilj dosežen, ali gredó zahteve preko cilja! — Pa tudi sodba enega najbolj uglednih nemških ris. didaktikov in kritikov, ki na našem polju igra eno prvih ulog pri nas in v Nemčiji in še dalje, se ne strinja s trditvijo gospoda — I — ja. — Piše mi namreč dobesedno o knjigi: „....., dass die Nutzbarmachung neuzeitlicher Anschauungen über den Zeichenunterricht für eine einfache Schulverhältnisse gelungen ist.“ — Temu menda premalo, gospoda — I — ju preveč! Več gospodom se ne more dobro služiti. — Drugi slovit metodik, pisatelj etc., učitelj risanja in profesor na enem prvih nemških seminarjev, pa mi poroča glede te knjige: „Ihre Ausführungen lassen den erfahrenen Methodiker erkennen, der seinen Seminaristen ein sicherer Führer ist und damit der Volksschule wertvolle Dienste erweist.“ — Sie sind aber auch so gehalten, dass die nach veralteten Methoden ausgebildeten Lehrer für sich Rat und Belehrung finden können.“. Prašam: Ali je to „siguren vodnik“ v metodi, ki strelja preko cilja? — Moderni biti, pa tudi nemodernim vstrezati, to ni lahko. — Še druge sodbe so gospodu kritiku že sedaj na razpolago! — „Risbe so premajhne!“ — Risbe so majhne — to je res, niso pa premajhne — to ni res! — Iz izvajanj g. kritika o tej točki se vidi, da stoji še vedno na usodepolnem stališču p r e r i s o v a n j a predlog — vsaj prerisovanja s table. — Seveda, — v tem pogledu se naši nazori popolnoma križajo! Kritikovi nazori se pa tudi križajo z nazori vseh novodobnih risarjev, z nazori uradnih instrukcij, ki strogo zabičujejo na strani 6 in na strani 7 (izdaja c. kr. zal. šolskih knjig), da ne smejo učenci prerisovati učiteljevih risb s table. — Torej učenec ne sme prerisovati, učitelj pa naj prerisuje! — Lepo izpričevalo si daje, kdor tako misli! — Na tej stopnji vsaj ne sme biti navezan učitelj na prerisovanje in na tehnične migljaje, ki bi mu jih baje dajale večje risbe. — Kjer bo tega treba na višji stopnji, se bo zgodilo; za to je preskrbjeno v II. delu knjige. — Glej vendar opazko na strani 4 v uvodu knjige, kjer se izrecno zavarujem proti takemu početju! — Sicer bo tudi v tem obziru II. del še obširneje in točneje tolmačil moje nazore. Pa čitati ga bo seveda treba; vpiati tudi ta ne bo znal! — Vedel sem, da je še učiteljev teh nazorov, zato so slike prav nalašč tako majhne, da bi jih ne mogel nihče smatrati za predloge. Kam pa pridemo? — V antidiluvij s takimi nazori! — Kakor že rečeno: na razpolago mi je dosti risarskih izdelkov kranjskih učencev vsake stopnje. — Te bi bil dal lahko ponatisniti v svoji velikosti. — Pa to bi ne vstrezalo mojim načelom; knjiga bi bila obširna in draga, in kaj bi dosegel? — Če bi risbe ugajale, prerisovali bi jih učitelji in učiteljice — in potem smo pri isti šabloni, kjer smo bili pred 30. leti. — V ta namen eksistira dosti del, — še druga nego jih je imenoval gospod kritik in še lepša. (Zadnjič je izšlo še eno; na razpolago je za polovično kupno ceno). — Ne bodi pa rečeno, da bi ne bilo dobro, če bi bile nekatere ali vse risbe večje. Za boga! pa kaj bi morala stati taka knjiga v sedanjih časih, svoj namen pa bi zgrešila. — Sicer sem se posvetoval tudi tu. Tovariš izmed tukajšnjih učiteljev in znamenit profesor risanja iz najnaprednejše avstrijske dežele, izdajatelj izbornega ris. dela, sta mi zatrčila, da risbe tudi po velikosti popolnoma ustrezajo. — Seveda nimata nazadnjaških nazorov prerisovalne metode. — Glede geom. snovi stoji tudi pojasnilo v uvodu knjige na str. 4 zadnjega odstavka. — Ponavljam: snov je predpisana po učnih načrtih! — Pedagogika zahteva metodično obravnavo. — Da bi se v treh letih ne našlo časa za podano snov po navedeni metodi, to mora trditi le, kdor se sploh ni kvvarjal s tem. Sicer pa sem ta

del (geom. snov) izročil še v rokopisu na Kranjskem priznanemu prvaku v metodiki in strokovnjaku v matematiki. Ko mi ga je vrnil in sem ga vprašal po mnenju, mi je odgovoril, da je rokopis dvakrat prečital in ni našel ničesar, na čemur bi se izpodtikal. Tako mislim je lahko tudi g. kritik v tem obziru brez skrbi. — Odklanjam neosnovana očitanja, hvaležen sem za vsako priznanje; odklanjam pa tudi vsako priznanje, ki mi ne gre. Da je izdelalo učiteljstvo v Ljubljani podrobni učni načrt, mi je znano. — Žalibog, ravnati pa se nisem mogel po njem! — Zakaj ne, to nihče ne ve bolj nego gospod — I —. — Kar se tiče ornamentov s kladvi, škarjami in sorodnimi nedekorativnimi rečmi, upam, da jih bodo vedeli moji učenci po zaslugi ceniti. — Ne bojim se, da bodo našli v knjigi bolj tehtovite prednosti kakor so te, ki le tistemu padejo v oči, ki jo površno ogleda. — Ni izdati kmalu katere knjige tako težko, nego novodobno risarsko knjigo. Zato ima tudi kakor vsaka stvar svojo dobro in slabo stran. Nedostatnosti sem si, sedaj šele vidim, sam najbolj v svesti. — Če bo prilika, se bodo odstranile. — Pripominjam še, da bo konečna sodba o knjigi šele mogoča, ko izide II. del, ker oba dela podpirata drug drugega, oba sta ne lahko razdružljiva celota, drug brez drugega ne popolnoma umljiva. — Učiteljsvu pa zaupam, da bo moje delo cenilo samostojno. Naj bo zaupljivo, naj jo čita in vstvari naj si o njej po principih, ki so obrazloženi v uvodu, svoje nazore, potem naj si zasnuje svojo metodo. — Kaj se dobi danes za to ceno? Če učitelj knjige ne kupi, naj pa si jo tudi izposodi. — Neobhodno potrebna je bila gospod — I — jeva kritika. Nisem hvaležen samo „Učit. Tovarišu“, ki sprejme ta — naj bo prvi in zadnji — odgovor, ampak tudi njemu, ki ga je pouzročil, da se pojasnijo pojmi. Suher.

Listnica uredništva. Zaradi tehničnih težkoč v tiskarni, stoje namreč vsi stavni stroji, ker ni plina, ročnih stavcev pa tudi primanjkuje, bomo morali skriti obseg lista, dokler se ne spremene razmere

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba „Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Popotnikovim in Zvončkovim naročnikom!

Zaradi tehničnih težkoč v tiskarni — ker ni plina, ne morejo delati stavni stroji — izide 3. štev. Popotnika in skupna številka 7. in 8. Zvončka v začetku meseca avgusta. — Cenjeni naročniki naj oprostite neljubo zamudo.

Upravništvo
Popotnika in Zvončka.

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.
Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet od 30. junija 1917 K 135.738-53
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Franciškanska ulica štev. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.

Največja slovenska hranilnica!**MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA****Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.**

je imela vlog koncem leta 1916 K 55,000.000.—
 hipotečnih in občinskih posojil „ 30,600.000.—
 rezervnega zaklada „ 1,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4⁰/₀

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%,
 izven Kranjske pa proti 5¹/₄% obrestim in proti najmanj 1%
 oziroma ³/₄% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, v Ljubljani,

r. z. z. o. j.

Celokvni račun števil. 12.366.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsacega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 4¹/₂%. Obrestovanje se pričinja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsacih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesečnih rokov	rokov	rok
A v 12 in sicer	11 à 9 K — h,	12. 4 K 73 h
B " 18 " "	17 " 6 " — "	18. 3 " 56 "
C " 24 " "	23 " 4 " 50 "	24. 4 " — "
D " 38 " "	37 " 3 " — "	38. — " 66 "
E " 46 " "	45 " 2 " 50 "	46. 1 " 81 "
F " 60 " "	59 " 2 " — "	60. — " 70 "
G " 70 " "	69 " 1 " 75 "	70. 1 " 42 "
H " 85 " "	84 " 1 " 50 "	85. 1 " 26 "

Informacije pošilja zadruga vsakomur franko, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se **ne odgovarja.**

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadrugi lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvzemši praznikov vsak četrtek in vsako soboto od ¹/₂ 5. do ¹/₂ 6. ure popoldne.

Najpripravnejša in najlepša darila za otroke

so

MLADINSKI SPISI,

ki jih je izdalo in založilo

„Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Cena vsaki knjigi, ki je lepo vezana in bogato
 ilustrirana, je s poštnino vred le 1 K 30 vin.

„ZVONČEK“.**List s podobami za slovensko mladino.**

:: :: Letniki od III. do XVII. :: ::

V navadni vezbi 6 K, elegantno vezan 7 K.

Vsi ti spisi se naročajo v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani
 in v vsaki knjigotržnici.

Kupim bukovo oglje in drva od enega vagona naprej.

Prosim za ponudbe. — Plačilo naprej.

JAKOB TAVČAR

trgovec z ogljem in drvami

T R S T. Centrala: Via Zaccaria 3. T R S T.**Ali ste že član društva „Jubilejska samopomoč“?**

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pri pristopu v društvo se plača pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj, 2 K letnine, 1 K vpisnine, 30 h upravnine in 20 h poštuine.

Letno se plačuje 30 h upravnine in 2 K za rezervni fond, ki je znašal koncem XII. upravne dobe 8052 K 99 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnštvo takoj zakonittem dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov (sedaj 250). Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje predsednik
IVAN SCHMEIDEK, učitelj v Krtini, p. Dob.

Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“!**Slovenska Šolska Matica**

ima v svoji zalogi razen razprodanih „Letopisov“, I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljskičniki za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno, ki je razvidna v „Pedagoškem Letopisu“.

Posebej je izdala in založila Slovenska Šolska Matica:

1. *A. Ūrnivec: Navodilo k I. zvezku „Računice za obče ljudske šole“.* Cena 1 K.
2. *Spominski list* za učence in učenke, ki dobe Odpustnico. Cena 20 vin.
3. *Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop.* Cena 60 vin.
4. *Trunk-Dimnik: Staršem šolske mladine.* Cena 2 vin.

Letnina za Slovensko Šolsko Matico znaša 4 K in se plača meseca januarja vsakega leta.